

Prof. Jan Pamuła

Katedra Sztuk Wizualnych

WFP ASP w Krakowie

Recenzja dorobku artystycznego, pracy naukowo-dydaktycznej,

oraz pracy doktorskiej mgr Macieja Zdanowicza,

opracowana w związku

z otwarciem przewodu doktorskiego, wszczętym przez Radę Wydziału Pedagogicznego
i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Recenzja opracowana została na podstawie dostarczonej dokumentacji, którą stanowią:

1. Dysertacja doktorska zat. „Geometria dźwięku – obrazowanie pejzażu akustycznego” licząca 76 stron, w tym opis pracy doktorskiej w języku polskim i angielskim + 22 plansze barwne, reprodukcje obrazów-pejzaży składających się na pracę doktorską.
2. Płyta DVD zawierająca wersję cyfrową pracy oraz nagrania w formacie MP3 sytuacji dźwiękowych, które stały się źródłem wizualizacji obrazowych.
3. Materiały biograficzne, w tym – dokumentacja działalności dydaktycznej, naukowo-badawczej (m.in. wykaz projektów badawczych), informacja o dotychczasowym dorobku artystycznym, wykaz działalności wystawowej, itp. .
4. Podstawą recenzji były także dokumenty internetowe związane z działalnością artysty, kandydata do stopnia doktora, jak i materiały dotyczące sztuki współczesnej, a tematycznie bliskie zagadnieniom podejmowanym przez autora.

Ocena dokumentacji.

Dokumentacja jest opracowana rzetelnie i jest wystarczająca do napisania recenzji.

Część materiałów dostarczona została jednak w dość późnym terminie, co znacznie utrudniło opracowanie recenzji w wyznaczonym terminie.

Sylwetka kandydata.

Kandydat do stopnia doktora, Mgr Maciej Zdanowicz, jest artystą działającym w obszarze mediów cyfrowych oraz pedagogiem Wydziału Sztuk Wizualnych Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Jest twórcą młodym (ur. 1982), ale już dobrze znanym w środowisku artystycznym w Polsce. Głównie związany jest ze środowiskiem łódzkim, gdzie w latach 2002 – 2007 odbył studia magisterskie na Wydziale Edukacji Artystycznej oraz na Wydziale Grafiki i Malarstwa tamtejszej Akademii Sztuk Pięknych (dyplom z wyróżnieniem w zakresie kierunku Grafika, 2007).

Mgr Maciej Zdanowicz działa także w środowiskach warszawskim i kieleckim, z którymi związał się poprzez podwójne studia doktoranckie (Instytut Sztuki PAN w Warszawie, Instytut Sztuk Pięknych WPiA UJK w Kielcach). Przedstawiana praca doktorska „Geometria dźwięku – obrazowanie pejzażu akustycznego” jest zwieńczeniem studiów doktoranckich rozpoczętych w Instytucie Sztuk Pięknych WPiA UJK w roku 2012. Maciej Zdanowicz - poprzez liczne projekty, wystawy krajowe i zagraniczne, naukowe i artystyczne kontakty, a także przynależność do artystycznych i naukowych stowarzyszeń stał się twórcą cenionym także w wielu środowiskach europejskich, zwłaszcza tych, które związane są z działaniami z zakresu sztuki nowych mediów, sztuki dźwięku, szczególnie zaś zainteresowanych relacją dźwięku i obrazu.

Ze względu na geometryczne elementy formy plastycznej obecne w jego realizacjach i dyskursywny charakter całej twórczości - jego aktywność ceniona jest także w środowiskach, którym bliskie są działania z obszaru abstrakcji geometrycznej. Wyrazem tego może być udział Macieja Zdanowicza w wystawach międzynarodowych i konferencjach poświęconych sztuce geometrycznej.

Obszar zainteresowań artystycznych i naukowo-badawczych kandydat do stopnia doktora określa w sposób następujący: „- *idea korespondencji sztuk ze szczególnym uwzględnieniem relacji łączących sztuki plastyczne z muzyką i literaturą, zjawiska muzyki wizualnej, muzyki graficznej, sound-art'u oraz poezji konkretnej,*
- *sztuka XX i XXI w. ze szczególnym uwzględnieniem nurtu abstrakcji geometrycznej, tj. konstruktywizmu, sztuki konkretnej, kinetycznej, op-art'u, aktualnych tendencji określanych mianem geometrii relacyjnej i geometrii dyskursywnej.*”

Dzięki swym uzdolnieniom teoretycznym i organizacyjnym Maciej Zdanowicz jest także znanym i cenionym animatorem życia artystycznego.

Działalność akademicka. Praca naukowo-badawcza.

Maciej Zdanowicz jest obecnie asystentem w Katedrze Malarstwa i Rysunku, Wydziału Sztuk Wizualnych w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych z zakresu podstaw malarstwa, malarstwa i rysunku oraz działań intermedialnych w Pracowni Malarstwa i Rysunku dr hab. Aleksandry Gieragi, prof. ASP i pod jej kierunkiem. W latach 2011 – 2015 prowadził także samodzielnie zajęcia dla studentów I i II stopnia studiów stacjonarnych Wydziału Sztuk Wizualnych z zakresu przedmiotów: „Upowszechnianie i prezentacja sztuki”, „Animacja społeczno-kulturalna”, „Marketing i public relations w kulturze wizualnej”, a także dla studiów niestacjonarnych - „Promocja kultury wizualnej” oraz „Strategie kuratorskie”. Od roku akademickiego 2014 – 2015 prowadzi zajęcia dydaktyczne na Doktoranckich Studiach Środowiskowych ASP w Łodzi z przedmiotu „Metodyka i metodologia dydaktyki”.

W latach 2009 – 2013 współpracował z instytucją Policealne Szkoły VIP w Łodzi prowadząc zajęcia na kierunkach: „Technik organizacji reklamy” i „Technik informatyk”.

Różnorodną i bogatą działalność dydaktyczną i naukowo-artystyczną Mgr Macieja Zdanowicza uzupełniają dodatkowo wykłady gościnne na Wydziale Sztuk Pięknych, Uniwersytetu Św. Cyryla i Metodego w Veliko Tarnovo (2013, 2015) oraz na Wydziale Sztuk Stosowanych, Narodowej Akademii Sztuki w Sofii (2015) w Bułgarii, gdzie realizował cykl wykładów i warsztatów związanych z problematyką związku między obrazowaniem akustycznym i wizualnym.

Niezwykle istotnym elementem działalności kandydata do stopnia doktora jest aktywność naukowo-badawcza realizowana w ramach badań własnych (projekty badawcze realizowane w latach 2008 – 2010: „Obrazowanie muzyki – badanie nowych możliwości wizualnej transkrypcji dźwięków. Poszukiwanie wspólnej płaszczyzny ideowej i formalnej w sztukach plastycznych i muzyce” oraz: „Soundscape” (2013).

Mgr Maciej Zdanowicz w ramach odbywanych studiów doktoranckich brał udział także w projektach badawczych w Instytucie Sztuk Pięknych Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego UJK w Kielcach (projekt badawczy realizowany pod kierunkiem prof. dr hab. Wiesława Łuczaja (2015): „Relacje formy do treści dzieła sztuki w obszarze geometrii dyskursywnej”, a wcześniej (2014) – projekt „Malarstwo jako forma obrazowania strumienia danych”, kierownik projektu: mgr Joanna Łuczaj).

Mgr Maciej Zdanowicz jest aktywnym uczestnikiem życia naukowego poprzez prezentację swych dokonań teoretycznych w formie wykładów i prezentacji na krajowych i międzynarodowych konferencjach i sympozjach. Dokumentacja zawiera wykaz kilkunastu

konferencji, ogólnopolskich i międzynarodowych, w których brał czynny udział (wykłady bądź prezentacje).

Jako pedagog sprawował opiekę dydaktyczną nad plenerami studenckimi, pełni również często funkcję recenzenta prac dyplomowych zarówno licencjackich, jak i magisterskich. Ponadto od 2009 roku wykonuje w macierzystej uczelni funkcję opiekuna Koła Naukowego Studentów Wydziału Sztuk Wizualnych. Od początku swej działalności pedagogicznej w łódzkiej ASP włączony był w działalność programową i organizacyjną – jest członkiem Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (Koordynator ds Krajowych Ram Kwalifikacji), a także Uczelnianym Koordynatorem ds. ECTS. Wchodzi w skład Wydziałowego Zespołu ds. Programów Kształcenia. W latach 2011 – 2013 był wydziałowym koordynatorem ds. parametryzacji. Osiągnięcia dydaktyczne, praca naukowa i organizacyjna kandydata do stopnia doktora są oceniane w macierzystej uczelni bardzo wysoko, o czym świadczą otrzymywane nagrody rektorskie.

Osiągnięcia twórcze, charakterystyka twórczości.

Sztuka Macieja Zdanowicza - zarówno jego malarstwo, grafika, jak i działania z pogranicza dyscyplin - w których to działaniach jego dorobek jest chyba najbardziej nowatorski - posiada swoją wyrazistość i indywidualną rozpoznawalność. Łączy ją w jedną całość zainteresowanie problemami obrazu dźwiękowego, akustycznego i jego wizualnej interpretacji.

Polisensoryczność percepcji, która jest celem artysty, do której dochodzi poprzez analityczne studia transkrypcji dźwięku na formę obrazu stwarza pojawianie się różnorodności realizacji i odmienności zawartych w nich przekazów. Mimo, że ta różnorodność jest zaskakująca – symptomatyczne jest działanie cyklami prac, co pozwala odkryć metody realizacji poszczególnych dzieł. Mimo zastosowania warsztatu wysokich technologii zarówno do rejestracji zjawisk akustycznych, ich transkrypcji, jak i do rejestracji ostatecznych wersji wizualnych dzieł – dostrzec można zachowanie przez autora niezwyklej wrażliwości na każdym etapie tego skomplikowanego procesu twórczego.

Zainteresowanie Macieja Zdanowicza zagadnieniami związków muzyki i sztuk wizualnych trwa nieprzerwanie od czasu realizacji pracy dyplomowej, którą stanowił cykl plakatów do koncertów Krzysztofa Pendereckiego.

Od prac „monofonicznych” i „polifonicznych” artysta przeszedł stopniowo do wizualizacji pejzaży akustycznych (Soundscape), realizowanych w od roku 2013. Cykl tego typu prac stanowi pracę doktorską przygotowaną do aktualnego przewodu.

W swej drodze artystycznych poszukiwań Maciej Zdanowicz opierał się na doświadczeniach zarówno klasyków (m.in. Kandinsky, Kupka, Mondrian, Klee), w Polsce Waław Szpakowski „Linie rytmiczne” (1923 – 1931), jak i artystów współczesnych, np. Wojciech Krzywobłocki „Instalacja dźwięku” (1995), czy na realizacjach z obszaru najnowszych mediów cyfrowych. Artysta ma za sobą także realizacje w przestrzeni publicznej: w Łodzi, „Soundscape I”, Piotrkowska 54; instalacja interaktywna w Museum of Open Space, Veliko Tarnowo (wspólnie z Ewelina Kurkowska), 2014.

Maciej Zdanowicz prezentował indywidualnie swoje realizacje w znanych galeriach w Polsce i Bułgarii, wykaz udziałów w wystawach grupowych jest, jak na wiek artysty wyjątkowo obszerny. Uzupełnieniem wykazu działalności twórcy są także liczne wyjazdy artystyczne, rezydencje, stypendia, granty związane z projektami, współpraca z galeriami, itp. .

Maciej Zdanowicz jest przykładem artysty i pedagoga niezwykle skoncentrowanego na sprawach sztuki, bez reszty oddanego swej pracy i zgłębianiu problemów twórczości.

Analiza i ocena pracy doktorskiej.

Praca doktorska mgr Macieja Zdanowicza „Geometria dźwięku – obrazowanie pejzażu akustycznego” składa się z siedmiu realizacji wizualnych opartych na wcześniejszych rejestracjach dźwiękowych typu „Soundscape” dokonanych w Stambule, Koprivshitsa, Kranevie nad Morzem Czarnym oraz w Łodzi. Są to wielkoformatowe (200 x 280 cm) realizacje malarskie wykonane techniką akrylową na bazie wydruku cyfrowego na płótnie. Część prac może być także prezentowana w formie segmentów całościowych kompozycji. Opis pracy doktorskiej (dysertacja teoretyczna) liczy 25 stron tekstu z przypisami oraz starannie opracowaną bibliografię.

O ile wcześniejsze realizacje artysty, zwłaszcza „Obrazy monofoniczne” miały charakter graficzny, to cykl pejzaży akustycznych jest niezwykle bogaty pod względem wizualnym, a rodzaj geometrycznych ciągów form jest przesycony nastrojem barwnym, rytmizacją grup przypominających muzyczne akordy, wibracją i zmiennością kontrastów. Odnoszę wrażenie, że mamy do czynienia z malarską polifonią wykonaną według „dźwiękowej partytury”, jakby z odwrotnością „Obrazków z wystawy” Modesta Mussorgskiego.

Takie są wszystkie prace składające się na cały cykl. Autor podkreśla jeszcze dodatkowo element nastroju dźwiękowego i obrazowego wzbogacając tytuły poszczególnych prac, np. „Stambuł – słuchanie miasta – spacer dźwiękowy”, „Stambuł – Wielki Bazar i Bazar Egipski”, „Stambuł – Asr (modlitwa popołudniowa)”, „Koprivshitsa – wsłuchując się w ciszę”.

Interesujący jest sam proces transkrypcji, który, w mojej ocenie, jest niezwykle istotny. Z tekstu dysertacji wynika, że autor posługiwał się początkowo metodą dość ścisłą – generowanymi komputerowo wykresami widma akustycznego, zwracając szczególną uwagę na geometryczność takich wykresów i ich przestrzenność, gdy dotyczyły bardziej złożonych struktur dźwiękowych. W przedstawionym cyklu monumentalnych realizacji metoda jest znacznie swobodniejsza i oparta także na przetworzeniach rejestracji fotograficznych pejzaży, wspomagających budowanie nastroju dźwiękowego i wizualnego.

Tekst dysertacji, jak i zebrana bibliografia dotycząca przedmiotu zainteresowań autora związanych z relacją zjawisk akustycznych i wizualnych dowodzą, że autor ma pełny przegląd „pola problemów”, którymi się zajmuje. W części historycznej, obok Kandinskiego, Klee, czy Mondriana, brakuje trochę takich postaci, jak Mikołaj Ciurlionis, czy Auguste Herbin. Także w zakresie działań najnowszych można było zwrócić uwagę, np. na działania dr Piotra Welka, z warszawskiej ASP (Wydział Grafiki), kreującego własne skrypty programowe do translacji dźwiękowo – obrazowej, czy na działania artystów zajmujących się ekologią dźwięku, związanych z CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie. Moje uwagi w niczym nie ujmują teoretycznej wartości samej dysertacji.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Macieja Zdanowicza stwierdzam, że praca „Geometria dźwięku – obrazowanie pejzażu akustycznego”, złożona z siedmiu realizacji akustyczno obrazowych wraz z opisem (dysertacją teoretyczną) spełnia wszystkie wymogi przewodu doktorskiego. Pracę oceniam pozytywnie jako oryginalną i wnoszącą nowe wartości do dziedziny Sztuk Plastycznych.

Mając na uwadze oryginalny i znaczący dorobek artystyczny mgr Macieja Zdanowicza w zakresie działań interdyscyplinarnych, jego dotychczasowe osiągnięcia teoretyczne, kwalifikacje dydaktyczne oraz ważne dokonanie, jakim jest praca doktorska „Geometria dźwięku – obrazowanie pejzażu akustycznego” – wnioskuję bez zastrzeżeń o nadanie mu stopnia doktora sztuki w dziedzinie Sztuki Plastyczne, w dyscyplinie Sztuki Piękne.

Jan Pamuła

Prof. Jan Pamuła
Kraków, 14. 09. 2015

Jan Pamuła